

Article History

Received / Geliş
16.01.2018

Accepted / Kabul
18.01.2018

Available Online / Yayınlanma
13.03.2018

**INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP
BETWEEN TEACHER CANDIDATES' SOCIAL
MEDIA USAGE AND ATTITUDES TOWARDS
E-LEARNING**

ÖĞRETMEN ADAYLARININ SOSYAL MEDYA KULLANIMLARIYLA E-
ÖĞRENMEYE YÖNELİK TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ¹

Serkan ÜNSAL²
Neslihan AVAR VAYVAY³

Abstract

The aim of this study is to determine teacher candidates' social media use and attitudes towards e-learning and to reveal the possible relationship between the two variables. In the study, the relational survey method was used from the descriptive survey models. The population of the study consisted of teacher candidates who were studying at Kahramanmaraş Sütçü İmam University Faculty of Education in the spring of 2016-2017 academic year. The sample is composed of 282 teacher candidates selected from this population through simple random sampling. The data of the study were obtained using the "social media attitude scale" and "a general attitude scale towards e-learning". The SPSS 21.0 program was used during the analysis of the research data. The independent samples t-test, one-way analysis of variance (ANOVA), Pearson moment product correlation coefficient and regression analysis were used in the analysis of the data. As a result of the study, it was determined that the prospective teachers' attitudes towards to use social media and e-learning were more positive than the middle level. When the attitudes of prospective teachers towards to use social media and e-learning were examined according to their demographic characteristics, the attitudes towards e-learning differed according to the class level, but they did not differ in terms of the variables of department and gender. As another result of the study, it was found that there was a linear, positive and significant relationship between teacher candidates' attitudes towards social media and their attitudes toward e-learning at a low level. Teacher candidates' use of social media was found to predict 1% of their attitudes towards e-learning.

Keywords: Social media, e-learning, attitude, teacher.

Özet

Bu çalışmanın amacı öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımları ve e-öğrenmeye yönelik tutum düzeylerini belirleyerek, iki değişken arasındaki olası ilişkiyi ortaya çıkarmaktır. Çalışmada betimsel tarama modellerinden ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, 2016-2017 eğitim-öğretim yılının bahar döneminde Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmaktadır. Örneklemi ise bu evrenden basit seçkisiz olarak seçilen 282 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri "sosyal medya tutum ölçeği" ve "e-öğrenmeye yönelik genel bir tutum ölçeği" kullanılarak elde edilmiştir. Araştırma verilerinin analizi sürecinde SPSS 21.0 programından yararlanılmış ve verilerinin analizinde bağımsız gruplar t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı ve regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının sosyal medyaya kullanımına ve e-öğrenmeye yönelik tutumlarının orta üstü seviyede olduğu tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımına ve e-öğrenmeye yönelik tutumları demografik özelliklerine göre incelendiğinde e-öğrenmeye yönelik tutumlarının öğrenim gördükleri sınıfa göre farklılık göstermekte olduğu, bölüm ve cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın diğer bir sonucu olarak öğretmen adaylarının sosyal medyaya yönelik tutumları ile e-öğrenmeye yönelik tutumları arasında düşük düzeyde, doğrusal ve pozitif yönde anlamlı bir

¹ Bu çalışma, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi ev sahipliğinde 26-28 Ekim 2017 tarihinde düzenlenen 3.Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumunda bildiri olarak sunulmuştur

²Yrd. Doç. Dr., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, serkan-unsal@hotmail.com

³Öğr. Gör., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Göksun MYO Çocuk Gelişimi Programı, nvayvay@ksu.edu.tr

ilişki olduğu, öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımının e-öğrenmeye yönelik tutumlarının %1'ini yordadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal medya, e-öğrenme, tutum, öğretmen adayı.

GİRİŞ

Günümüz dünyasında teknoloji büyük bir hızla gelişmekte ve her geçen gün insan hayatında daha geniş ve vazgeçilmez işlevler üstlenmektedir. Teknolojinin insan hayatına olan etkisi internetin ortaya çıkışı ile birlikte daha hissedilir hale gelmiştir (Doruk, 2007; Tombuloğlu ve İşman, 2014). Bugün internet; bilgiye erişimde ve bilginin yayılmasında sağladığı avantajın yanında iş hayatını/ sosyal hayatı kolaylaştırmakta, iletişimi hem hızlı hem de görsel hale getirmekte ve farklı uygulamaları ile kullanıcıların hayatına yeni olanaklar kazandırmaktadır (Ök, 2013; Argın, 2013; Doğruluk, 2017). Bu olanaklardan biri de sosyal medyadır. Sosyal medya ile ilgili farklı araştırmacılar farklı tanımlar yapmışlardır. Sosyal medya; Web 2.0 teknolojisi temelli, çift yönlü sosyal etkileşime, topluluk oluşumuna ve bilgi paylaşımına imkan sağlayan web siteleri olarak tanımlanabilir (Akar, 2010: 17; Argın, 2013). Sosyal medya; Web 2.0 teknolojilerinin sunduğu olanaklar sayesinde bireylerin merak ettikleri ve ilgilendikleri konular hakkında eş zamanlı olarak iletişim ve etkileşimde buldukları, kendi içeriklerini istedikleri şekilde oluşturabildikleri ve başkalarıyla paylaşımlar gerçekleştirebildikleri internet tabanlı bir ortamdır (Bat, 2012; İşlek, 2012; Lietsala ve Sirkkunen, 2008:17-18). Sosyal medya; teknolojik temellerini web 2.0' nin oluşturduğu, içeriğin kullanıcı tarafından oluşturulmasına ve değiştirilmesine olanak tanıyan bir dizi internet tabanlı uygulamadır (Kaplan ve Haenlein, 2010).

Dabbagh ve Kitsantas (2012) sosyal medyayı iletişim, işbirliği ve özgün ifade edişler için bir kanal olarak İnternet'in sosyal yönlerinin kullanıldığı çeşitli ağlar veya teknolojiler olarak tanımlamaktadır. İli (2013) ise, sosyal medyanın zaman ve mekân sınırlaması olmadan tartışma yapılan, paylaşımında ve etkileşimde bulunulan bir iletişim şekli olduğunu belirtmiştir.

Sosyal medya, Facebook gibi sosyal ağ sitelerinden (SNS), YouTube gibi içerik paylaşımından, Twitter veya Tumblr gibi mikroblogging'lere, ayrıca kişisel ilgi alanlarını paylaşmak veya ifade etmek için wikis, podcast'ler, bloglar gibi değişen uygulamaları içermektedir (Laird, 2014). Sosyal medya, sürekli güncellenebilmesi, insanların eğlenme, iletişim, bilgilenme ve sosyalleşme gibi ihtiyaçlarına cevap verebilmesi, düşüncelerin, fotoğrafların ve videoların paylaşımına olanak tanınması gibi özelliklerinden dolayı tüm dünyada en ideal sanal uygulamalardan biri olarak kendini göstermektedir (Hazar, 2011; Vural ve Bat, 2010). Sosyal medyanın amacı, bilgi ve içerikleri paylaşmak, fikir alışverişinde bulunmak, yorumlar ve kişisel mesajlar yoluyla diyaloga girmek ve topluluklar yaratmaktır (Laird, 2014).

Sosyal medyada, kullanıcıları kendilerinin oluşturdukları içerikleri zaman ve mekân kısıtlaması olmadan kolayca internet ve mobil ortamlarda yayınlayabilmekte, başka kullanıcıların içerik, paylaşım ve yorumlarını takip edebilmekte, katkıda bulunabilmekte, böylece hem takip eden hem de takip edilen olarak iki farklı rol oynayabilmektedir (Erkul, 2009; İli, 2013; Manavcıoğlu, 2010).

Kullanım alanlarına ve işlevlerine göre bazı farklılıklar göstermekle birlikte sosyal medya araçları içerisinde en çok tercih edilenler genellikle Sosyal Ağlar (Facebook, LinkedIn), Bloglar (Blogger, Tumblr), RSS, Wikiler, Mikrobloglar (Twitter), İçerik Toplulukları (Youtube, Flickr), Pinterest ve Foursquare olarak ifade edilmektedir (Güçdemir 2012: 35-47; Karakoç ve Avcı, 2015). Bilen, Ercan ve Gülmez'in (2014) belirttiği gibi kişisel bilgilerin, fotoğrafların, videoların, farklı içerik ve profil paylaşımının yapıldığı facebook, youtube, myspace gibi sosyal ağlarının kolay kullanımı herkesin büyük ilgisini çekmiştir.

Son yıllarda eğitim süreçlerine kolay bir şekilde entegre edilebilmesi sebebiyle günlük yaşamda olduğu kadar eğitimde de sosyal medyanın kullanılması gündeme gelmiştir (Ekici ve Kıyıcı, 2012; Gülbahar, Kalelioğlu ve Mardan, 2010). Çünkü sosyal ağların, eğitim süreçlerinde çok farklı amaçlarla etkin bir şekilde kullanımı önemli görülmektedir (Gülbahar, Kalelioğlu ve Mardan, 2010; Menteşe, 2013; Otrar ve Argın, 2014).

Sosyal medyanın eğitimde uygulanması ile birlikte öğrenenin bilgi ve içerik ile olan ilişkisinin doğası da değişmiştir (Selwyn, 2012). Artık bireyler içeriğin pasif bir alıcısı olmaktan memnun olmamakta, içeriği kendi istekleri doğrultusunda seçebilmeyi, kullanabilmeyi ve bilginin üretilmesini, dağıtımını kendileri tasarlayarak kontrol edebilmeyi istemektedirler (Tapscott ve Williams, 2007). Bu bağlamda sosyal medya, öğrenme sürecinde öğrencilerin içeriğin 'edilgen kullanıcıları' yerine 'bilginin aktif ortak yapımcıları' olmasını ve öğrenmenin bireyin yaşam hedeflerini gerçekleştirmesini ve ihtiyaçlarını karşılamasını destekleyen sosyal bir süreç olarak değerlendirilmektedir (Lee ve McLoughlin, 2010). Diğer taraftan sosyal medya siteleri, harmanlanmış öğretim etkinliklerini ve değerlendirme süreçlerini zenginleştirmekte öğrencilerin öğrenme sürecini eğlenceli hale getirerek öğretmene destek olmaktadır (Gülbahar, Kalelioğlu ve Mardan, 2010).

İnternetin eğitim alanında kullanılmasıyla birlikte, e-öğrenme adı verilen bir öğrenme yolu ortaya çıkmış (Arslan, 2006) ve modern eğitimin yeni paradigması haline gelmiştir (Sun, Tsai, Finger, Chen ve Yeh, 2008). E-öğrenme bilgisayar, laptop, tablet ve akıllı telefon gibi dijital araçların öğretim sürecini desteklemek amacıyla kullanılmasını ifade eder (Ruth ve Mayer, 2016). Bir öğrenme tekniği olan e-öğrenme, çoklu ortam teknolojileri ile birlikte internet ya da bir bilgisayar ağı bulunan platform üzerinden zaman ve mekan sınırlaması olmaksızın sunulan Web-tabanlı öğrenme ortamları olarak da tanımlanabildiği (Aytaç, 2003; Dikbaş, 2006; İpek, Sözcü ve Ziatdinov, 2013) gibi, e-öğrenme "etkin, etkili ve merak uyandıran teknoloji ile geliştirilmiş öğrenme biçimleri" olarak da tanımlanabilir (Sims, 2008).

E-öğrenme görsel nesnelere ve benzetimler kullanılarak, daha kalıcı bir eğitim olanağı sunması nedeniyle örgün eğitimde destekleyici bir unsur olarak nitelendirilmektedir (Işık ve Yağcı 2011). Aynı zamanda e-öğrenme, uzaktan eğitimin bir önemli parçası olarak da düşünülebilir. Çünkü uzaktan öğrenmede olduğu gibi e-öğrenmede de teknoloji ve bilgisayar araçları etkin ve anlamlı biçimde kullanarak öğrenme süreci öğretmen ve öğrencinin aynı anda aynı yerde bulunmalarına gerek kalmadan gerçekleşmektedir (Dikbaş, 2006; İpek, Sözcü ve Ziatdinov, 2013).

E-öğrenmenin öğrenciye sağladığı avantajları; öğrenciyi eğitimin merkezine alması, öğrencinin içeriği öğrenene kadar sistem üzerinde çalışmasına imkân tanınması, zaman ve mekan sınırlaması olmaması, herkesin kendi hızında öğrenmesine fırsat sunması, öğrenim materyallerinin değişen koşullara göre, kısa sürede güncellenebiliyor olması, öğrencinin kendi kendini sınamasına olanak vermesi, kişinin tüm öğrenim faaliyetlerinin raporlayabilmesi, öğrenim faaliyeti ile ilgili önemli istatistiksel bilgiler elde edilebilmesi ve öğrenim faaliyetlerini eğlenceli hale getirmesi şeklinde sıralanabilir (Altıparmak, Kurt ve Kapıdere, 2011; Duran, Önal ve Kurtuluş, 2006; Gökdaş ve Kayri, 2005; Işık ve Yağcı, 2011).

E-öğrenme uygulamalarının eğitime katkıları ise nitelikli öğretim materyalleri sunması, öğrenenin öğrenme amaçlarına uygun bilgi ve beceri kazanmasına yardım etmesi, elektronik ortamda derslerin depolanmasına ve sunulmasına olanak sağlaması, gelişmiş bilgi içerikleri ve yaklaşımları sayesinde eğitimin niteliğini artırması, öğrencide problem çözme, işbirliği, iletişim, yaratıcılık gibi 21. yüzyıl becerileri olarak nitelenen becerilerin kazanılması ve geliştirmesini sağlaması şeklinde

sıralanabilir (Olson, Codde, Maagd, Tarkleson, Sinclair, etc. 2011; Ruth ve Mayer, 2008).

Sosyal medya ve e-öğrenmeye yönelik alanyazın incelendiğinde; öğrencilerin sosyal medyaya yönelik tutumlarının, alışkanlıklarının, motivasyonlarının ve sosyal medyayı kullanma düzeylerinin incelenmesiyle ilgili çalışmaların (Alican ve Saban, 2013; Arın, 2013; Doğruluk, 2017; İli, 2013; Koçak, 2012; Ortar ve Arın, 2013; Ök, 2013; Özgür, 2013; Toğay, Akdur, Yetişken ve Bilici, 2013) olduğu tespit edilirken, öğrencilerin ve öğretim elemanlarının e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluklarını, tutumlarını inceleyen ve bir öğrenme biçimi olarak e-öğrenmeyi inceleyen çalışmaların (Arslan, 2006; Aytaç, 2003; Demir, 2015; Dikbaş, 2006) olduğu tespit edilmiştir. Bahsedilen bu çalışmalarda sosyal medyanın kullanımı veya sosyal medyaya yönelik tutum ile e-öğrenmenin özellikleri ve işlevlerine yoğunlaşıldığı görülmektedir. Bu çalışmalar içerisinde sosyal medya ile e-öğrenme arasındaki ilişkiyi inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanılmamış olması ise araştırmacı tarafından bir eksiklik olarak düşünülmüştür. Bu çalışmanın bahsedilen eksikliği gidererek alanyazına katkı sağlayacağı ve bu çalışmadan elde edilecek veriler doğrultusunda öğretmen adaylarına öğrenim süreleri içinde uygulanacak olan sosyal medya ve e-öğrenmeye yönelik uygulamalara ışık tutacağı beklenilmektedir. Bu bağlamda çalışmanın problemi “Öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımları ile e-öğrenmeye yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımlarıyla e-öğrenmeye yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımına ve e-öğrenmeye yönelik tutumları ne düzeydedir?
2. Öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımına yönelik tutumları cinsiyet, öğrenim gördükleri bölüm ve sınıf faktörüne göre farklılaşmakta mıdır?
3. Öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumları cinsiyet, öğrenim gördükleri bölüm ve sınıf faktörüne göre farklılaşmakta mıdır?
4. Öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımına ve e-öğrenmeye yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?
5. Öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımları, e-öğrenmeye yönelik tutumlarını yordamakta mıdır?

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, örnekleme, verilerin toplama aracı, verilerin toplanması ve verilerin analizi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada; öğretmen adaylarının sosyal medyaya yönelik tutumları ile e-öğrenmeye yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlandığından betimsel tarama modellerinden ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Tarama modelinin bir türü olan ilişkisel tarama modeli, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2006). Araştırmanın bağımlı değişkenini öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumları, bağımsız değişkenini ise öğretmen adaylarının sosyal medyayı kullanma düzeyleri oluşturmaktadır.

2.2. Araştırmanın Örnekleme

Araştırmanın evrenini, 2016-2017 eğitim-öğretim yılının bahar döneminde Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmaktadır. Örnekleme ise bu evrenden basit seçkisiz olarak seçilen 282 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Basit seçkisiz örnekleme yönteminde evrendeki tüm birimler, örnekleme seçilmek için eşit bir şansa sahiptir. Diğer bir ifade ile evrende yer alan tüm bireylerin örnekleme seçilme olasılığı aynıdır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016).

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının demografik özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Öğretmen Adaylarının Demografik Özelliklerine İlişkin Verilerin Dağılımı

Değişkenler	Gruplar	N	%
Cinsiyet	Kadın	231	81,9
	Erkek	51	18,1
Bölüm	Sınıf Öğretmenliği	169	59,9
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	113	40,1
Sınıf	1. Sınıf	98	34,8
	2.Sınıf	59	20,9
	3.Sınıf	89	31,6
	4.Sınıf	36	12,8

Tablo 1'de incelendiğinde öğretmen adaylarının %81,9'u kadınlardan, %18,1'i erkeklerden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının %59,9'u sınıf öğretmenliği, %40,1'i ise fen bilgisi öğretmenliği bölümünde, %34,8'i 1. sınıfta %20,9'u 2. sınıfta, %31,6'sı 3. sınıfta ve %12,8'si 4. sınıfta öğrenim görmektedir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerini toplamak için iki ölçek kullanılmıştır. Bu ölçekler; üniversite öğrencilerinin sosyal medyaya yönelik tutumlarını belirlemek için Otrar ve Argın (2016) tarafından geliştirilen sosyal medya tutum ölçeği ve Haznedar ve Baran (2012) tarafından geliştirilen e-öğrenmeye yönelik genel tutum ölçeği kullanılmıştır. Sosyal medyaya yönelik tutum ölçeği; düşkünlük, eğlence ve paylaşım, ilgi çekme, sosyal etkileşim, açık iletişim ve eğitim olmak üzere altı alt boyuttan ve toplam 35 maddeden oluşmakta iken e-öğrenmeye yönelik genel bir tutum ölçeği; e-öğrenmeye yakınlık ve e-öğrenmeden kaçış olmak üzere iki alt boyuttan ve toplam 20 maddeden oluşmaktadır. Likert tipinde olan ölçekler (*kesinlikle katılıyorum= 5, katılıyorum= 4, kararsızım=3, katılmıyorum=2, kesinlikle katılmıyorum=1*) beş derecelidirler. Katılımcılar ölçekleri tamamladıklarında sosyal medyaya yönelik tutum ölçeğinden en düşük 35, en yüksek 175 puan; e-öğrenmeye yönelik tutum ölçeğinden ise en düşük 20, en yüksek 100 puan alabilmektedirler. Ölçeklerden alınan puanların giderek artması öğretmen adaylarının e-öğrenmeye ve sosyal medya kullanımına yönelik tutumlarının da artması olarak değerlendirilmektedir. Hem orijinal ölçekteki hem de bu araştırmada elde edilen güvenilirlik değerleri ise aşağıda Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Ölçeklerin Güvenirlik Değerleri

Sosyal Medyaya Yönelik Tutum Ölçeği			E-Öğrenmeye Yönelik Genel Bir Tutum Ölçeği		
Alt Boyutlar	Orijinal	Bu Araştırma İçin	Alt Boyutlar	Orijinal	Bu Araştırma İçin
Düşkünlük	.916	.927	E-Öğrenmeye Yakınlık	.930	.924
Eğlence ve Paylaşım	.826	.895	E-Öğrenmeden Kaçış	.840	.852
İlgi Çekme	.788	.860			
Sosyal Etkileşim	.747	.799			
Açık İletişim	.739	.780			
Eğitim	.661	.430			
Ölçek Toplam	.921	.821		.930	.911

Tablo 2’de görüldüğü gibi Sosyal Medya Tutum Ölçeğinin güvenirlik katsayısı Cronbach Alfa 0,92 olarak bulunmuştur. Ölçeğe ait alt boyutlar incelendiğinde ise güvenirlik katsayısı Cronbach Alfa; “Düşkünlük” alt boyutu için 0,91; “Eğlence ve Paylaşım” alt boyutu için 0,82; “İlgi Çekme” alt boyutu için 0,78 ve “Sosyal Etkileşim” alt boyutu için 0,74; “Açık İletişim” alt boyutu için 0,73; “Eğitim” alt boyutu için 0,66 olarak hesaplanmıştır. Bu araştırma için ise güvenirlik katsayısı Cronbach Alfa “Sosyal Medya Tutum Ölçeği” için 0,82; “Düşkünlük” alt boyutu için 0,92; “Eğlence ve Paylaşım” alt boyutu için 0,89; “İlgi Çekme” alt boyutu için 0,86 ve “Sosyal Etkileşim” alt boyutu için 0,79; “Açık İletişim” alt boyutu için 0,78; “Eğitim” alt boyutu için 0,43 olarak tespit edilmiştir. E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeğinin güvenirlik katsayısı Cronbach Alfa 0,93 olarak bulunmuştur. Ölçeğe ait alt boyutlar incelendiğinde ise güvenirlik katsayısı Cronbach Alfa; “E-Öğrenmeye Yakınlık ” alt boyutu için 0,93; “E-Öğrenmeden Kaçış” alt boyutu için 0,84 olarak hesaplanmıştır. Bu araştırma için ise güvenirlik katsayısı Cronbach Alfa “E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği” için 0,91; “E-Öğrenmeye Yakınlık ” alt boyutu için 0,92; “E-Öğrenmeden Kaçış” alt boyutu için 0,85 olarak tespit edilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizi SPSS 21.0 programı ile gerçekleştirilmiştir. Öncelikle verilerin parametrik testler için uygun olup olmadığına karar vermek amacıyla verilerin normalliğine yönelik çarpıklık değerlerine ve Q-Q grafiğine bakılmıştır. Sosyal medyaya yönelik tutum ölçeğiverilerinin (-.075) ile (.145) arasında çarpıklık değerlerine, (.013) ile (.289) arasında basıklık değerlerine, e-öğrenmeye yönelik tutum ölçeği verileri ise (.464) ile (.145) arasında çarpıklık değerlerine, (.072) ile (.289) arasında basıklık değerlerine sahip olduğu görülmektedir. Çarpıklık ve basıklığın +1.96 ve -1.96 arasında olmasına bağlı olarak normal dağılıma sahip olduğu söylenebilir (Can, 2016: 85). Bunun yanında histogram ve Q-Q plot grafiğini de bakılarak ve veri sayısının 30’u geçmesinden de hareketle verilerin normal dağıldığı varsayılmıştır.

Öğretmen adaylarının sosyal medya ve e-öğrenmeye yönelik tutumlarının cinsiyet ve bölüm değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için önce Levene’s testi ile dağılımların varyanslarının homojenliği test edilmiş, sonuçta varyansların homojen olduğu görülmüştür ve sonra bağımsız gruplar için t-testi uygulanmıştır. Sınıf faktörüne göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlenmesinde ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır.

Araştırmada değişken arasındaki ilişkilerin saptanması için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayısı (r) kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının sosyal medyaya kullanımlarının e-öğrenmeye yönelik tutumları üzerindeki yordayıcılık gücünü belirlemek amacıyla Regresyon Analizi yapılmıştır. Regresyon analizlerinin yorumlanmasında, standartlaştırılmış Beta (β) katsayıları ve bunların anlamlılığı için t-testi sonuçlarına bakılmıştır.

BULGULAR

Öğretmen Adaylarının Sosyal Medyaya ve E-öğrenmeye Yönelik Tutumlarına İlişkin Elde Edilen Bulgular

Öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımına ve e-öğrenmeye yönelik tutumlarını belirlemeye yönelik elde edilen puanların ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanımına ve E-Öğrenmeye Yönelik Tutumlarına yönelik Aritmetik Ortalamalar ve Standart Sapmalar

Ölçekler	Alt Boyutlar	N	$\bar{X}$	Ss
Sosyal Medya	Düşkünlük	282	43,84	11,28
	Eğlence ve Paylaşım	282	28,72	6,64
	İlgi Çekme	282	15,83	4,84
	Sosyal Etkileşim	282	9,21	3,1
	Açık İletişim	282	9,89	2,91
	Eğitim	282	8,79	3,08
	Sosyal Medya Genel		282	116,3
E_Öğrenme	E-Öğrenmeye Yakınlık	282	32,92	8,65
	E-Öğrenmeden Kaçış	282	31,08	7,49
	E-Öğrenme Genel		282	64,01

Tablo 3'e göre sosyal medyaya yönelik tutum ölçeğine vermiş olduğu cevaplar alt boyutlar açısından incelendiğinde en yüksek ortalamanın düşkünlük ($\bar{x}=43,84$), en düşük ortalamanın ise eğitim ($\bar{x}=8,79$) alt boyutunda olduğu görülmektedir. Sosyal medya kullanım düzeyleri kapsamında ölçeğin geneline ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin ortalaması ise ($\bar{x}=116,3$) orta üstü seviyededir. E-öğrenmeye yönelik tutum ölçeği ile ilgili veriler incelendiğinde ise ortalamanın e-öğrenmeye yakınlık boyutunda daha yüksek ($\bar{x}=32,92$), e-öğrenmeden kaçış boyutunda ise düşük ($\bar{x}=31,08$) olduğu görülmektedir. E-öğrenmeye yönelik tutum ölçeğine yönelik öğretmen adaylarının görüşlerinin genel ortalaması ise ($\bar{x}=64,01$) orta üstü düzeydedir.

Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanımına Yönelik Tutumları Cinsiyet, Bölüm ve Sınıf Değişkenlerine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına Yönelik Bulgular

Öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımına yönelik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan bağımsız gruplar t-testi sonuçları Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanımına Yönelik Tutumlarının Cinsiyet Değişkenine t-Testi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Sosyal Medya	Kadın	231	115,9	14,94	280	-,763	,446
	Erkek	51	117,8	17,96			

Tablo 4 incelendiğinde, t-testi sonucunda cinsiyet değişkenine göre öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımına yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($t= -,763$; $p>.05$).

Öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımına yönelik tutumlarının öğrenim görülen bölüme göre değişip değişmediğini belirlemek için yapılan bağımsız gruplar t-testi sonuçları Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanımına Yönelik Tutumlarının Öğrenim Gördükleri Bölümlere t-Testi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Bölüm	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Sosyal Medya	Sınıf Öğr.	169	116,00	16,66	280	-,409	,683
	Fen B. Öğr.	113	116,76	13,49			

Tablo 5’de görüldüğü gibi, yapılan t-testi sonucunda öğrenim gördükleri bölümlere göre öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımına yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($t = -,409$; $p > .05$).

Öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımına yönelik tutumlarının öğrenim görülen sınıfa göre değişip değişmediğini belirlemek için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) testi sonuçları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanımına Yönelik Tutumlarının Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Sınıf	N	$\bar{X}$	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
1.Sınıf	98	115,34	13,98	Gruplararası	195,24	3	65,08	,270	,848
2.Sınıf	59	117,23	17,16	Gruplarıçi	66936,91	278	240,78		
3. Sınıf	89	116,25	16,02	Toplam	67132,16	281			
4.Sınıf	36	117,52	15,39						
Toplam	282	116,30	15,45						

Tablo 6’de görüldüğü gibi, uygulanan test sonucunda öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıfa göre tutumları arasında anlamlı fark bulunmamıştır ($F = ,270$; $p > .05$). Bu sonuca göre öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımına yönelik tutumları öğrenim gördükleri sınıfa bağlı olarak değişmediği söylenebilir.

Öğretmen Adaylarının E-Öğrenmeye Yönelik Tutumlarının Cinsiyet, Öğrenim Görülen Bölüm ve Öğrenim Görülen Sınıf Değişkenlerine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığı belirlemek için yapılan bağımsız gruplar t-testi sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Öğretmen Adaylarının E-Öğrenmeye Yönelik Tutumlarının Cinsiyet Değişkenine t-Testi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
E-Öğrenme	Kadın	231	63,61	13,74	280	-1,036	,301
	Erkek	51	65,82	14,08			

Tablo 7’de görüldüğü gibi, yapılan t-testi sonucunda cinsiyet değişkeninin göre öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($t = -1,036$; $p > .05$).

Öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumlarının öğrenim görülen bölüme göre değişip değişmediğini belirlemek için uygulanan bağımsız gruplar t-testi sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Öğretmen Adaylarının E-Öğrenmeye Yönelik Tutumlarının Öğrenim Gördükleri Bölümlere Göre Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Bölüm	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Sosyal Medya	Sınıf Öğr.	169	64,05	13,69	280	,072	,943
	Fen B. Öğr.	113	63,93	14,03			

Tablo 8’de görüldüğü gibi, yapılan t-testi sonucunda öğrenim gördükleri bölümlere göre öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($t = ,072$; $p > .05$).

Öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumlarının öğrenim görülen sınıfa göre değişip değişmediğini belirlemek için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) testi sonuçları Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Öğretmen Adaylarının E-Öğrenmeye Yönelik Tutumlarının Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Sınıf	N	$\bar{X}$	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
1.Sınıf	98	63,87	12,42	Gruplararası	1560,60	3	520,20	2,780	,041
2.Sınıf	59	64,06	13,82	Gruplarıçi	52014,36	278	187,10		
3. Sınıf	89	61,74	15,08	Toplam	53574,96	281			
4.Sınıf	36	69,63	13,01						
Toplam	282	64,01	13,80						

Levene F=,711

Tablo 9’da görüldüğü gibi, yapılan analiz sonucunda, öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf değişkenine göre fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F = 2,780$; $p < .05$). Anlamlı farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc tekniklerini kullanabilmek için Levene’s testiyle yapılan grupların varyanslarının homojenliği testi sonucunda, varyansların homojen olduğu tespit edilmiştir (Levene $F = ,711$; $p > .05$). Bu sonuca bağlı olarak post-hoc tekniklerinden “Tukey” çoklu karşılaştırma testi uygulanmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıfa İlişkin E-Öğrenmeye Yönelik Tutumlarını Belirlemeye Yönelik Test Sonuçları

Değişken	Öğrenim Görülen Sınıf	N	$\bar{X}$	Ss	F	P	Anlamlı Farklılık
E-Öğrenmeye Yönelik Tutum	1.Sınıf	98	63,88	12,42	2,78	0,041	
	2.Sınıf	59	64,06	13,82			4.Sınıf ile
	3.Sınıf	89	61,84	15,08			3.Sınıf
	4.Sınıf	36	69,63	13,01			arasında
	Toplam	282	64,01	13,80			4.Sınıf lehine

Tablo 10’da görüldüğü gibi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniği Tukey testi sonucunda, 4. Sınıf ve 3. sınıf arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve bu farkın 4. sınıf lehine olduğu görülmektedir.

Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanımına ve E-Öğrenmeye Yönelik Tutumları Arasında Anlamlı Bir İlişki Olup Olmadığına İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımına ve e-öğrenmeye yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere “Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı” tekniğinden yararlanılmış ve sonuçlar Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanımına ve E-Öğrenmeye Yönelik Tutumlarının Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı Testi Sonuçları

Değişkenler	N	r	p
Sosyal Medya	282	0,12	0,045
E-Öğrenme			

Tablo 11’de görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımları ile e-öğrenmeye yönelik tutumları .045 düzeyinde anlamlı bir ilişki göstermektedir. Düşük düzeyde ve pozitif yönde olan bu ilişkiye göre, öğretmen adaylarının sosyal medyaya kullanımları arttıkça e-öğrenmeye yönelik tutumlarının da pozitif yönde arttığı söylenebilir.

Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanımlarının E-Öğrenmeye Yönelik Tutumlarını Yordayıp Yordamadığına İlişkin Bulgular

Son olarak araştırmada öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımlarının e-öğrenmeye yönelik tutumlarını yordayıp yordamadığı araştırılmak istenmiştir. Bu amaçla, veriler homojen olup normal dağılım gösterdiğinden ve sosyal medya ve e-öğrenmeye yönelik tutumları arasında korelasyonel ilişki olduğundan dolayı Regresyon analizi yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanımlarının E-Öğrenmeye Yönelik Tutumlarını Yordayıp Yordamadığına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	R ²	T	β	F	P
E-Öğrenme	Sosyal Medya	0,014	2,017	0,12	4,068	0,045

Sosyal medya kullanımının e-öğrenmeye yönelik tutumlarının yordayıcısı olup olmadığına ilişkin Tablo 12 incelendiğinde, $p = 0,045 < 0,05$ anlamlılık düzeyinde yordayıcısı olduğu anlaşılmaktadır ($R^2 = 0,014$). Buna göre öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumları için açıklanan varyansın % ~1’inin sosyal medya kullanımdan kaynaklı olduğu söylenebilir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımına yönelik tutumlarının düşüklük, eğlence ve paylaşım alt boyutlarında orta seviyenin üzerinde, ilgi çekme, sosyal etkileşim, açık iletişim ve eğitim alt boyutlarında orta seviyede olduğu, ölçeğin genelinde ise ortalamanın üstünde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımına yönelik olumlu tutum geliştirdikleri ifade edilebilir. Doğruluk’un (2017) yaptığı çalışmada da öğretmen adaylarının sosyal medya kullanım alışkanlıklarının orta üstü seviyede olduğu, Toğay, Akdur, Yetişken ve Bilici’nin (2010) çalışmalarında sosyal medyayı eğitim süreçlerinde kullanmaya yönelik olumlu tutumlara sahip oldukları sonucu ile Argın’nın (2013) çalışmasında lise ve ortaokul öğrencilerinin sosyal medyaya yönelik tutumlarının yüksek düzeyde olduğuna yönelik sonucu da bu araştırmanın sonuçlarını desteklemektedir. Alican ve

Saban (2013) ise ortaokul ve lise öğrencileri ile yürüttükleri araştırmada, bu öğrencilerin sosyal medyaya yönelik tutumlarının kısmen olumlu olduğunu tespit etmişlerdir. Öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımlarına ilişkin tutumlarının olumlu olmasının nedeni olarak sosyal medyanın günlük hayatta tüm insanların özellikle de öğrencilerin yaygın bir şekilde kullanılması gösterilebilir (Abe ve Jordan, 2013). Nitekim üniversite öğrencilerinin haftada ortalama 24 saat internet kullanırken bunun 12 saatini Facebook'ta geçirdikleri belirtilmektedir (Ceyhan ve Yelpaze, 2017).

Öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumlarının ise e-öğrenmeye yakınlık, e-öğrenmeden kaçış alt boyutları ve ölçek geneli için orta seviyenin üzerinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik olumlu tutum geliştirdikleri ifade edilebilir. Dikbaş'ın (2006) yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumlarının olumlu olduğu sonucu bu araştırmanın sonucunu desteklemektedir. Özgür ve Tosun (2010) yaptıkları deneysel çalışma sonucunda web destekli öğretim gören öğretmen adaylarının tutum puanlarının, geleneksel sınıf içi eğitim gören öğretmen adaylarının tutum puanlarından daha olumlu olduğunu tespit etmişlerdir. Bu sonuç doğrultusunda e-öğrenme deneyimi olan öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik daha olumlu tutum geliştirdikleri söylenebilir. Bilgisayar öğretmen adaylarının uzaktan eğitime karşı tutumlarını belirlemeye çalışan Durmuş ve Kaya (2010) da öğrencilerin uzaktan eğitime karşı olumlu tutuma sahip oldukları sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırmada öğretmen adaylarının sosyal medyaya kullanımına yönelik tutumları cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Arğın (2013), Koçak (2012) ve İli'nin (2013) yaptıkları çalışmalarda da öğrencilerin sosyal medyaya ilişkin tutumlarının cinsiyete göre farklılaşmadığı sonucu bu araştırmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir. Diğer taraftan cinsiyet değişkeninin sosyal medya kullanımında fark oluşturduğuna yönelik araştırma sonuçları da bulunmaktadır. Örneğin Ök (2013)'ün çalışmasında erkek öğrencilerin sosyal medyada kız öğrencilere oranla daha fazla zaman geçirdikleri, Özgür (2013)'ün çalışmasında ise kız öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarına göre sosyal ağları eğitsel amaçlı olarak daha çok kullandığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımına yönelik tutumlarının öğrenim gördükleri bölüm değişkenine göre incelendiğinde ise anlamlı farklılaşma olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmada bölüm değişkeninin sosyal medya kullanımına yönelik tutumda bir etkisinin olmadığına yönelik sonucun çıkması, araştırma örnekleminin yalnızca iki bölüm ile gerçekleşmiş olmasından kaynaklanabilir. Bu sonuçtan farklı olarak Özgür (2013) çalışmasında, öğretmen adaylarının sosyal ağları kullanma düzeylerinde öğrenim gördükleri bölümlere göre farklılaşma olduğuna yönelik sonuç elde etmiştir. Böyle farklı sonuçların çıkmasının nedeni olarak sosyal medya kullanımının günden güne artış göstermesiyle öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümlerden bağımsız olarak sosyal medyaya yönelik tutumlarının değişebileceği de gösterilebilir.

Öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımına yönelik tutumları öğrenim gördükleri sınıflara göre incelendiğinde farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir. Alanyazın incelendiğinde benzer sonuçlara ulaşan başka çalışmalar da bulunmaktadır (İli, 2013; Ök, 2013). Ancak Arğın (2013) ve Doğruluk (2017) yaptıkları çalışmalarda alt sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin sosyal medya tutum puanlarının üst sınıfta öğrenim gören öğrencilere oranla daha yüksek olduğu sonuçlarını tespit etmişlerdir. Bu araştırmalarda üst sınıflara doğru sosyal medya kullanım puanlarının düşmesinin nedenleri arasında mezun olma kaygısı ve KPSS çalışmalarının öğrenciyi sosyal medyadan kısmen de olsa uzaklaştırmış olması gösterilebilir.

Araştırmada öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumları öğrenim gördükleri bölüm ve cinsiyet değişkenlerine göre incelendiğinde anlamlı farklılığa rastlanılmamıştır. Suri ve Sharma (2013) yaptıkları çalışmada bu araştırmanın sonuçlarına benzer olarak katılımcıların e-öğrenmeye yönelik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşmışlardır. Ancak Dikbaş (2006) yaptığı çalışmada kız öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik tutum konusunda daha olumlu bir tavır içinde olduğunu ortaya koymaktadır. Diğer bazı araştırmaların sonuçlarında ise erkek öğrenciler kız öğrencilere göre e-öğrenmeye yönelik daha pozitif bir tutum sergilemişlerdir (Haznedar, 2012; Liaw ve Huang, 2011; Papaioannou ve Charalambous, 2011; Whitley,1996).

Öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumları öğrenim gördükleri sınıflara göre incelendiğinde farkın anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Uygulanan test sonucunda 4. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının 3. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarına oranla e-öğrenmeye yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Demir (2015) de çalışmasında 4. sınıf öğrencilerinin 1. sınıf öğrencilerine oranla e-öğrenmeye hazırbulunuşluk düzeyinin bütün faktörlerinde daha yüksek düzeyde sahip olduğu sonucunu bulmuştur. Bunun yanı sıra Haznedar'ın (2012) yaptığı çalışmada üniversite öğrencilerinin sınıf düzeyleri arttıkça e-öğrenmeye yönelik tutumlarının da arttığı sonucu, bu çalışmanın sonucunu destekler niteliktedir. Böyle bir sonucun çıkmasında, öğrenim görülen sınıf düzeyi arttıkça öğrencilerin öğrenmeye ilgili alternatif imkanlar konusunda bilgi ve farkındalık düzeylerinin artmasının etkili olduğu söylenebilir.

Araştırmada öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımı ve e-öğrenmeye yönelik tutumları arasındaki ilişki incelendiğinde çok düşük düzeyde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Demir (2015) de yaptığı çalışmada, öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik motivasyonları ile kendi kendine öğrenmeleri ve yine öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik motivasyonları ile internet öz yeterlikleri arasındaki ilişkiye bakmış ve sonuç olarak bu ilişkilerin düşük düzeyde olduğunu tespit etmiştir. Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin bilgisayar özyeterliliği ile e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk düzeyleri arasında bir ilişki olup olmadığını incelemeyi amaçlayan bir çalışmada (Pınar, Selçuk ve Dağ, 2014) da ilişkinin pozitif yönde zayıf düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımına yönelik tutumlarının e-öğrenmeye yönelik tutumlarının yordayıcısı olup olmadığı incelendiğinde, sosyal medya kullanımına yönelik tutumlarının e-öğrenmenin yordayıcısı olduğunu ve e-öğrenme için açıklanan varyansın %1'nin sosyal medya kullanımına yönelik tutumlarından kaynaklandığı tespit edilmiştir. Doğruluk (2017) ise yaptığı çalışmada sosyal medya kullanımının internet bağımlılığının yaklaşık %7 oranında yordayıcısı olduğunu tespit etmiştir. Haznedar (2012) ise yaptığı çalışma sonucunda öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik tutumlarının en fazla tercih ettikleri öğrenme yönteminden etkilendiğini, öğrencilerin tercih ettikleri öğrenme yönteminin ise öğrenme şeklinden ve bilgi iletişim teknolojilerini kullanma amaçlarından etkilendiğini belirtmiştir.

Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre aşağıdaki öneriler ileri sürülebilir:

- Araştırmanın sonuçlarına göre öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımına yönelik tutumlarının olumlu olduğu ifade edilebilir. Bu bağlamda sosyal medyanın proje ödevleri, grup çalışmaları gibi eğitim etkinliklerinde kullanılmasının öğrencilerin motivasyonu ve akademik başarısını arttıracığı düşünülebilir.
- Öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumlarının olumlu olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda e-öğrenmenin yalnızca uzaktan eğitimin bir parçası olarak değil de örgün eğitimin destekleyicisi olarak

düşünülmesi ve farklı e-öğrenme modellerinin öğrencilerin kullanımına açılması sağlanabilir.

- Alanyazın incelendiğinde e-öğrenme ve sosyal medya ile ilgili yapılan çalışmaların genelinin nicel çalışma olduğu görülmüştür. Bu nedenle e-öğrenme ve sosyal medya ile ilgili nitel çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akar, E. (2010). *Sosyal Medya Pazarlaması*. Ankara: Efil Yayınevi.
- Alican, C. & Saban, A. (2013). Ortaokul ve Lisede Öğrenim Gören Öğrencilerin Sosyal Medya Kullanımına İlişkin Tutumları: Ürgüp Örneği. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(35), 1-14.
- Altıparmak, M., Kurt, İ. D., & Kapidere, M. (2011). E-öğrenme ve Uzaktan Eğitimde Açık Kaynak Kodlu Öğrenme Yönetim Sistemleri. XI. *Akademik Bilişim Kongresi*, 319-327.
- Argın, F. (2013). *Ortaokul ve Lise Öğrencilerinin Sosyal Medyaya İlişkin Tutumlarını İncelenmesi (Çekmeköy Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Arslan, Ö. (2006). Öğrenmenin Yeni Yolu: E-Öğrenme. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 121-131.
- Abe, P., & Jordan, N. A. (2013). Integrating Social Media Into The Classroom Curriculum. *About Campus*, 18(1), 16-20.
- Aydın, C. Ç., & Biroğul, S. (2008). E-Öğrenmede Açık Kaynak Kodlu Öğretim Yönetim Sistemleri ve Moodle. *International Journal of Informatics Technologies*, 1(2), 31-36.
- Aytaç, T. (2003). Geleceğin Öğrenme Biçimi: E-öğrenme. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 35.
- Bat, M. (2012). *Dijital Platformda Sosyal Medyanın Stratejik Kurumsal İletişime Etkisi*. Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Bilen, K., Ercan O., & Gülmez T. (2014). Sosyal Ağların Kullanım Amacı Ve Benimseme Süreci; Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Örneği. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları dergisi*, 3(1), 115-123.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, K.E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş.,& Demirel F. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri (20.Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Can, A. (2016). *SPSS ile Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri Analizi (4. Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Dabbagh, N., & Kitsantas, A. (2012). Personal Learning Environments, Social Media, And Self-Regulated Learning: A Natural Formula For Connecting Formal And Informal Learning. *The Internet And Higher Education*, 15(1), 3-8.
- Demir, Ö. (2015). *Öğrencilerin ve Öğretim Elemanlarının E-Öğrenmeye Hazır Bulunuşluk Düzeylerinin İncelenmesi: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dikbaş, E. (2006). *Öğretmen Adaylarının E-Öğrenmeye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir
- Doğruluk, S. (2017). *Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları ile İnternet Bağımlılıkları Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Duran, N., Önal, A., & Kurtuluş, C. (2006). E-Öğrenme ve Kurumsal Eğitimde Yeni Yaklaşım: Öğrenim Yönetim Sistemleri. *Akademik Bilişim, Bildiriler Kitabı*: 97-101.
- Durmuş, A. & Kaya, S (2011). Computer and instructional technologies preservice teachers'attitudes regarding distance education. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 28, 661-666.

- Ekici, M., & Kıyıcı, M. (2012). Sosyal Ağların Eğitim Bağlamında Kullanımı. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 156-167.
- Emir, Ş. (2006). *E-Öğrenmede Sınav Modelleri ve Uygulanması*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Erkul, R. E. (2009). Sosyal Medya Araçlarının (Web 2.0) Kamu Hizmetleri ve Uygulamalarında Kullanılabilirliği. *Türkiye Bilişim Derneği*, 116, 96-101, <http://www.digitaldevlet.org/web2.0.pdf> (12.06.2017).
- Gökdaş, İ., & Kayri, M. (2005). E-öğrenme ve Türkiye Açısından Sorunlar, Çözüm Önerileri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2).
- Güçdemir, Y. (2012). *Sanal Ortamda İletişim: Bir Halkla İlişkiler Perspektifi*. İstanbul: Derin Yayınları.
- Gülbahar, Y., Kalelioğlu, F., & Mardan, O. (2010). Sosyal Ağların Eğitim Amaçlı Kullanımı. <http://www.researchgate.net/publication/228549730> (Erişim Tarihi:12.06.2017).
- Hazar, M. (2011). Sosyal Medya Bağımlılığı-Bir Alan Çalışması. *Gazi Üniversitesi İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 32,151.
- Haznedar, Ö. (2012) *Üniversite Öğrencilerinin Bilgi Ve İletişim Teknolojileri Becerilerinin ve E-Öğrenmeye Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Haznedar, Ö., & Baran, B. (2012). Eğitim Fakültesi Öğrencileri İçin E-Öğrenmeye Yönelik Genel Bir Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 2(2), 42-59.
- Işık, M., & Yağcı, M. (2011). E-öğrenme teknikleri ile örgün eğitimin desteklenmesi. In *5th International Computer&Instructional Technologies Symposium, Fırat University, Elazığ-Turkey*.
- İli, K. (2013). Sosyal Medya Ortam ve Araçlarının Öğrenci Davranışlarına Etkisi: Gaziciiftliği Anadolu Lisesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- İpek, İ., Sözcü, Ö. F., & Ziatdinov, R. (2013). Birleştirilmiş E-Öğrenme Tasarımı Modeli ve Hızlı Öğretim Tasarımı Stratejileri. *Akademik Bilişim Konferansı*, 23-25.
- İşçioğlu, A. (2012). *Üniversite Öğrencilerinin Sosyal paylaşım Sitelerine Yönelik Algularının ve Kullanım Nedenlerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- İşlek, M., S. (2012) *Sosyal Medyanın Tüketici Davranışlarına Etkileri: Türkiye'deki SosyalMedya Kullanıcıları Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Karaman.
- Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2010). Users Of The World, Unite! The Challenges And Opportunities Of Social Media. *Business Horizons*, 53(1), 59-68.
- Karakoç, E., & Avcı, İ. B. (2015). İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma: Elazığ Örneği. *Selçuk Üniversitesi, Türkiyat Araştırmalar Dergisi*, 37, 437-455.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kesim, E. (2004). *Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde Yürütülen EYTEPE Yüksek Lisans Programının E-Öğrenme Açısından Değerlendirilmesi ve Ekonomik Analizi*. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Koçak, N.G. (2012). *Bireylerin Sosyal Medya Kullanım Davranışlarının ve Motivasyonlarının Kullanımlar ve Doyumlar Yaklaşımı Bağlamında İncelenmesi: Eskişehir'de Bir Uygulama*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Laird, T. (2014). *Using Social Media In Education For Classroom teaching, student learning, andeducator professional development*. Unpublished Master Project,Canada: Queen's University, Kingston, Ontario.

- Lee, M. & McLoughlin, C. (2010). *Web 2.0-based e-learning*. Hershey PA, Information Science Reference.
- Liaw, S. S., & Huang, H. M. (2003). An Investigation of User Attitudes Toward Search Engines As An Information Retrieval Tool. *Computers In Human Behavior*, 19(6), 751-765.
- Manavcıoğlu, K. (2010). *Kurumsal İletişimde Sosyal Medya Yönetimi: Kurumsal Blog Odaklı Bir İnceleme*. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Menteşe, M. (2013). *Sosyal Medya ortam ve Araçlarının Eğitimde Kullanımına İlişkin Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerin Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Olson, J., Codde, J., deMaagd, K., Tarleson, E., Yook, S., & Egidio, R. (2001). *An Analysis of e-Learning Impacts & Best Practices in Deceloping Countries USA, East Lansing*: Michigan State University.
- Otrar, M., & Argın, F. S. (2014). Öğrencilerin Sosyal Medyaya İlişkin Tutumlarının Kullanım Alışkanlıkları Bağlamında İncelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 1-13.
- Otrar, M., & Argın, F. S. (2016). Sosyal Medya Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. IIIrd International Eurasian Educational Research Congress, Bildiri Özetleri Kitabı, Muğla: Anı Yayıncılık.
- Ök, F. (2013). *Orta Öğretim Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları ve Motivasyonları*. Yüksek Lisans Tezi, Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özgür, H., & Tosun, N. (2010). İnternet destekli eğitimin e-öğrenme tutumlarına etkisi. *XV. Türkiye'de İnternet Konferansı*, 2-4.
- Özgür, H. (2013). Sosyal Ağların Benimsenmesi ve Eğitsel Bağlamda Kullanımı Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(10), 169-182.
- Papaioannou, P., & Charalambous, K. (2011). Principals' Attitudes Towards ICT and Their Perceptions About The Factors That Facilitate Or Inhibit ICT Integration in Primary Schools Of Cyprus. *Journal of Information Technology Education: Research*, 10(1), 349-369.
- Pınar, İ., Selçuk, A. G., & Dağ, B. (2014). Meslek Yüksekokullarının E-Öğrenme Modeline Geçişinde Dikkate Alınması Gereken İki Kavram: Öğrencilerin Bilgisayar Özyeterlilikleri ve E-Öğrenmeye Yönelik Hazırbulunuşlukları. *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırmalar Dergisi*, 2(3), 50-60
- Selwyn, N. (2012). Social Media In Higher Education. *The Europa World of Learning*, 1-10. www.worldoflearning.com.
- Sims, R. (2008). Rethinking (e) Learning: A Manifesto For Connected Generations. *Distance Education*, 29(2), 153-164.
- Sun, P. C., Tsai, R. J., Finger, G., Chen, Y. Y., & Yeh, D. (2008). What Drives A Successful E-Learning? An Empirical Investigation of The Critical Factors Influencing Learner Satisfaction. *Computers & Education*, 50(4), 1183-1202.
- Suri, G., & Sharma, S. (2013). The Impact Of Gender On Attitude Towards Computer Technology And E-Learning: An Exploratory Study of Punjab University, India. *International Journal of Engineering Research*, 2(2), 132-136.
- Tapscott, D., & Williams, A. (2007). *Wikinomics: How Mass Collaboration Changes Everything*. New York: Atlantic.
- Toğay, A., Akdur, T. E., Yetişken, İ. C., & Bilici, A. (2013). Eğitim süreçlerinde sosyal ağların kullanımı: Bir MYO deneyimi. *Akademik Bilişim Konferansı*, 28-30.

- Uysal, S. (2013). *Meslek Lisesi Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Amaçları İle Eğitsel Sosyal Medya Kullanımlarının Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Whitley, B. E. (1996). Gender Differences In Computer-Related Attitudes: It Depends On What You Ask. *Computers in Human Behavior*, 12(2), 275-289.
- Vural, Z., & Bat, M. (2010). Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma, *Journal of Yaşar University*, 20(5), 3348-3382.
- Yaltı, B. (2006). *Bilgi Teknolojilerinin İnsan Kaynakları Yönetim Süreçlerinden İşe Alma ve Eğitim Üzerine Etkileri: E-Aday Toplama ve E-Öğrenme*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Yamato, G.T., Demiray, U., & Kesim, M. (Ed.) (2010). *Türkiye’de E-Öğrenme Gelişmeler ve Uygulamalar*. Ankara: Cem Web Ofset, Ostim.
- Zeitel-Bank, N., & Tat, U. (2014). Social Media And Its Effects On Individuals And Social Systems. *Journal Management, Knowledge, And Learning*. (<http://www.kurumsalhaberler.com/pr/sosyal-medya-nedir.aspx>; 09.06.2017). (Sosyal-Medya, <https://tr.wikipedia.org> ; 12.06.20167).